

ನಾಗರಾಜವಿರಚಿತಂ
ಸಜ್ಜನಶತಕಮ್

ಅವಾತರತ್ ಸಜ್ಜನರಕ್ಷಣಾಯೈ
ಝಷಾದಿರೂಪೈರ್ಯ ಇಹ ಪ್ರಪಂಚೇ |
ತಂ ದುಷ್ಟಸಂಮರ್ದನಮಾದಿದೇವಂ
ಜನಾರ್ದನಂ ನಮ್ರಶಿರಾ ನಮಾಮಿ

||1||

ಸಜ್ಜನರ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಮೀನು ಮುಂತಾದ ರೂಪಗಳಿಂದ ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ
ಅವತರಿಸಿದ ದುಷ್ಟಜನಸಂಹಾರಕ ಆದಿದೇವ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನನ್ನು ತಲೆಬಾಗಿ
ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣೋಽವತತಾರ ಸಜ್ಜನಪರಿತ್ರಾಣಾಯ ಭೂಮಂಡಲೇ
ಕಂಸಾಖ್ಯಂ ನಿಜಘಾನ ದುಷ್ಟಮುಖಿಲದ್ವಿಷ್ಟಂ ಹ್ಯನಿಷ್ವಾಶ್ರಯಮ್ |
ಗೀತಾಂ ಚೋಪದಿದೇಶ ಪಾಂಡುತನಯಂ ಕೃತ್ವಾ ನಿಮಿತ್ತಂ ಜಗತ್
ಕ್ಷೇಮಾಯ ಶ್ರುತಿಲಾಲಿತಂ ತಮತುಲಾನಂದಾಯ ವಂದಾಮಹೇ ||2||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಸಜ್ಜನರನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದನು.
ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಶತ್ರುವಾಗಿ ಅನಿಷ್ಟ ಆಸೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ಕಂಸನೆಂಬ ದುಷ್ಟನನ್ನು ಆ ಕೃಷ್ಣನೇ
ಸಂಹರಿಸಿದನು. ಅರ್ಜುನನನ್ನು ನಿಮಿತ್ತವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಜಗತ್ತಿನ ಕ್ಷೇಮಕ್ಕಾಗಿ
ಅವನೇ ಗೀತೆಯನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿದನು. ವೇದಗಳಿಂದ ವರ್ಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಆ ಕೃಷ್ಣನನ್ನೇ
ಅಸಮಾನವಾದ ಮುಕ್ತಿರೂಪದ ಆನಂದಕ್ಕಾಗಿ ವಂದಿಸುತ್ತೇವೆ.

ದೇವೋ ವಿಮಾನೀಕೃತರಾಜಹಂಸೋ
 ಯಸ್ಯಾಃ ಪತಿರ್ಹಂಸಗತಿಃ ಸದಾ ಯಾ |
 ಧ್ಯಾಯಂತಿ ಯಾಂ ಪೂಜ್ಯತಮಾಶ್ಚ ಹಂಸಾಃ
 ಸಾ ಶಾರದಾ ಮೇ ಕವಿತಾಂ ದದಾತು

||3||

ರಾಜಹಂಸವನ್ನೇ ತನ್ನ ವಿಮಾನ (ವಾಹನ)ವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ
 ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ಯಾವಳತಿಯೋ, ಯಾವಳು ಸದಾ ಹಂಸಗಮನೆಯೋ, ಯಾವಳನ್ನು
 ಪೂಜ್ಯರಾದ ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳು ಧ್ಯಾನಿಸುವರೋ ಆ ಶಾರದೆ ನನಗೆ ಕವಿತ್ವವನ್ನು ನೀಡಲಿ.

ಯಃ ಸಜ್ಜನಾನಾಂ ಪಥಿ ಸರ್ವವಿಘ್ನಾನ್
 ಸ್ವರ್ಣಪಾಲೀಪವನೈರ್ಧುನೋತಿ |
 ಪ್ರತ್ಯೂಹಮುತ್ಪಾದಯತೇ ಖಿಲಾನಾಂ
 ಮಾರ್ಗೇ ಚ ತಂ ವಾರಣವಕ್ತ್ರಮೀಡೇ

||4||

ಸಜ್ಜನರ ದಾರಿಗೆ ಅಡ್ಡವಾಗಿ ಬರುವ ಎಲ್ಲ ವಿಘ್ನಗಳನ್ನೂ ತನ್ನ ಕಿವಿಗಳು ಬೀಸುವ
 ಗಾಳಿಯಿಂದಲೇ ತಳ್ಳಿಹಾಕುವನೋ ದುರುಳರ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಅಡ್ಡಿಆತಂಕಗಳನ್ನು
 ಯಾವನು ಹುಟ್ಟಿಸುವನೋ ಆ ಆನೆಮೊಗದ ಗಣೇಶನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಇಂದ್ರಃ ಪವಿಂ ಗಣಪತೀ ರದನಂ ಸ್ವಕೀಯಂ
 ವಿಷ್ಣುಶ್ಚ ಚಕ್ರಮುಪಯುಜ್ಯ ಶಿವಸ್ತ್ರಿಶೂಲಮ್ |
 ವಿಘ್ನಾನ್ ನಿಹತ್ಯ ಮಮ ಸಜ್ಜನವರ್ಣನಾಯಾಂ
 ತನ್ವಂತು ಮಂಗಲಮಿಮೇ ಕೃತಧರ್ಮರಕ್ಷಾಃ

||5||

ನಾನು ಸಜ್ಜನವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ಉಂಟಾಗುವ ವಿಘ್ನಗಳನ್ನು
 ಇಂದ್ರನು ವಜ್ರಾಯುಧವನ್ನೂ, ಗಣಪತಿಯು ತನ್ನದೇ ಆದ ದಂತವನ್ನೂ, ವಿಷ್ಣುವು
 ಚಕ್ರವನ್ನೂ, ಶಿವನು ತ್ರಿಶೂಲವನ್ನೂ ಉಪಯೋಗಿಸಿ ನಿವಾರಿಸಲಿ. ಧರ್ಮವನ್ನು
 ರಕ್ಷಿಸುವ ಅವರೆಲ್ಲ ಮಂಗಳವನ್ನುಂಟುಮಾಡಲಿ.

ಹರಿ ಹರ ಇತಿ ಜಿನ ಬುದ್ಧೇತಿ
ನಾನಾನಾಮ್ನಾ ವದಂತಿ ಯದ್ ಭಕ್ತಾಃ |
ತದಹಂ ವಂದೇ ತೇಜಃ

ಸಜ್ಜನರಕ್ಷಾರ್ಥಮೇವ ದ್ವಿತರೂಪಮ್

||6||

ಯಾವ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಭಕ್ತರು ಹರಿಯೆಂದೂ ಹರನೆಂದೂ ಜಿನನೆಂದೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆಯುವರೋ ಯಾವ ತೇಜಸ್ಸು ಒಳ್ಳೆಯ ಜನರ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿಯೇ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿತೋ ಅದನ್ನು ವಂದಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಅಖಿಲಭುವನವಂದ್ಯಂ ನಿತ್ಯಪೂತಾಂತರಂಗಂ
ವಿದಿತನಿಗಮಸಾರಂ ಜ್ಞಾನವಾರ್ಧೇಸ್ತರಂಗಮ್ |
ಸುವಿಶದಮಧುರೋಕ್ತಿಂ ಶಾರದಾಕೇಲಿರಂಗಂ
ಸುಜನಗುರುವರಶ್ರೀಭಾರತೀತೀರ್ಥಮೀಡೇ

||7||

ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತಿಗೆ ವಂದ್ಯರೂ, ಸದಾ ಪವಿತ್ರವಾದ ಅಂತಃಕರಣವನ್ನುಳ್ಳವರೂ, ವೇದಗಳ ಸಾರವನ್ನು ತಿಳಿದವರೂ, ಜ್ಞಾನಸಮುದ್ರದ ತರಂಗದಂತಿರುವವರೂ, ವಿಶದವೂ ಮಧುರವೂ ಆದ ನುಡಿಗಳನ್ನಾಡುವವರೂ, ತಾಯಿ ಶಾರದೆಯ ನರ್ತನಕ್ಕೆ ರಂಗಭೂಮಿಯಾಗಿರುವವರೂ ಆದ ಸುಜನಗುರು ಶ್ರೀ ಭಾರತೀತೀರ್ಥರನ್ನು ನಾನು ಕೊಂಡಾಡುವೆನು.

ಸಜ್ಜನಚರಿತಂ ಲೋಕೇ
ವಾರಿತದುರಿತಂ ಚ ಕೌತುಕೈರ್ಭರಿತಮ್ |
ತದ್ವಿಷಯೇ ಶ್ರೂಯಂತಾಂ
ಹೃದ್ಯಾನಿ ಕತಿಪಯಾನ್ಯತ್ರ ಪದ್ಯಾನಿ

||8||

ಸಜ್ಜನರ ಚರಿತೆಯು ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಪಾಪಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಕುತೂಹಲದಿಂದ ತುಂಬಿರುತ್ತದೆ. ಅದರ ಬಗೆಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳುವ ಕೆಲವು ಚಂದದ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಕೇಳಿರಿ.

ಸರ್ವತ್ರ ಮೈತ್ರೀಮನುಪಾಲಯೇದ್ ಯೋ
 ಹಿತಾನಿ ಕುರ್ವನ್ ಸಕಲಸ್ಯ ಜಠತೋಃ |
 ಅನಾಶಯನ್ ಕಿಂಚನ ಲೋಕವೃತ್ತಂ
 ವದಾಮಿ ತಂ ಸಜ್ಜನಶೀರ್ಷರತ್ನಮ್

||9||

ಸಕಲ ಜೀವಿಗಳಿಗೂ ಹಿತವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಎಲ್ಲರಲ್ಲೂ ಸ್ನೇಹವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು
 ಲೋಕಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಮುರಿಯದಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಜ್ಜನಶಿರೋಮಣಿ
 ಎಂದು ನಾನು ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ.

ಸ್ವಾರ್ಥಂ ಚ ಯಃ ಕಾಮಯತೇ ಪರೇಷಾಂ
 ಹಿತಾಯ ತಂ ಸಂತಮುದಾಹರಂತಿ |
 ವಿಶಾಲಪರ್ಣೋತ್ಕರಮೀಪ್ಸತಿ ದ್ರು-
 ಶ್ಚಾಯಾಂ ಪ್ರದಾತುಂ ಪಥಿಕವ್ರಜಾಯ

||10||

ಯಾವನು ಪರೋಪಕಾರಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಸ್ವಾರ್ಥವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವನೋ ಅವನನ್ನು
 ಸಜ್ಜನನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಮರವು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಎಲೆಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು
 ಬಯಸುವುದು ದಾರಿಹೋಕರ ಗುಂಪಿಗೆ ನೆರಳನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ತಾನೇ?

ಕರೋತಿ ಕಾರ್ಯಂ ವಚನಂ ವಿನಾ ಯಃ

ಸ ಏವ ಸತ್ಪುರುಷ ಇತ್ಯವೇಹಿ |

ಉಕ್ತಾಂತು ಕುರ್ವನ್ನಿಹ ಮಧ್ಯಮಃ ಸ್ಯಾನ್

ನರೋಽಧಮೋ ಯಃ ಕುರುತೇ ನ ಚೋಕ್ತಾಃ

||11||

ಮಾತನಾಡದೆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವವನು ಮಾತ್ರ ಸತ್ಪುರುಷ ಎಂದು
 ತಿಳಿದುಕೋ. ಮೊದಲು ಮಾತನಾಡಿ ಅಮೇಲೆ ಅದರಂತೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವನು
 ಮಧ್ಯಮನು. ಆಡಿಯೂ ಮಾಡದವನು ನರಾಧಮ.

ಧರ್ಮಾವಿರುದ್ಧಾನ್ ಅನುಭೂಯ ಕಾಮಾನ್
 ನ್ಯಾಯ್ಯಾಧ್ವನಾರ್ಥಾನ್ ಸಮುಪಾರ್ಜ್ಯ ಭೂಯಃ |
 ಯೋ ದೇವಕಾರ್ಯೇ ಪ್ರವಿಲಾಪಯೇತ್ ಸ್ವ
 ತಂ ಸಜ್ಜನಂ ಸಂತ ಉದಾಹರಂತಿ

||12||

ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಲ್ಲದ ಸುಖಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ, ನ್ಯಾಯಮಾರ್ಗದಿಂದ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಹಣವನ್ನು ಗಳಿಸಿ ತನ್ನ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ದೇವರ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ವಿನಿಯೋಗಿಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಜ್ಜನನೆಂದು ಪಂಡಿತರು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಪ್ರಶಂಸಾಂ ಶ್ರುತ್ವಾಪಿ ಪ್ರಕೃತಿಮಹಿತೈರ್ಭೂರಿ ವಿಹಿತಂ
 ನ ಯೋ ಧತ್ತೇ ಗರ್ವಂ ಭಜತಿ ವಿನಯಂ ಚಾಧಿಕತರಮ್ |
 ವಿನಿಂದಾಮಾಕರ್ಣ್ಯ ಪ್ರಕೃತಿ ಕುಟಿಲೈಃ ಸಂಸದಿ ಕೃತಾಂ
 ನ ಯೋ ಜಹ್ಯಾದ್ ಧೈರ್ಯಂ ತಮಿಹ ಕಲಯೇ ಸಜ್ಜನಮಣಿಮ್ ||13||

ನಿರ್ಗರ್ವಪೂಜ್ಯರಾದವರು ಮಾಡಿದ ಪ್ರಶಂಸೆಯನ್ನು ಕೇಳಿಯೂ ಗರ್ವವನ್ನು ವಹಿಸದೆ ಯಾವನು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ವಿನಯವನ್ನು ತೋರಿಸುವನೋ, ಸ್ವಭಾವದಿಂದಲೇ ವಕ್ರರಾದ ಕೆಲವರು ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ತೆಗಳಿಕೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದರೂ ಯಾವನು ಧೈರ್ಯ ಗೆಡುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅಂಥವನನ್ನೇ ಸಜ್ಜನರತ್ನ ಎಂದು ನಾನು ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ.

ಸ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಷು ಪರಾಜ್ಞುಷೋಽಪಿ ಸನ್
 ಯಃ ಪರೋಪಕೃತಯೇ ಪ್ರಧಾವತಿ |
 ದುಃಖಿತಾಶ್ಚುಪರಿಮಾರ್ಜನಂ ಮಹತ್
 ಪುಣ್ಯಮಾಮನತಿ ಯಃ ಸ ಸಜ್ಜನಃ

||14||

ಸ್ವಾರ್ಥವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾಗದೆ ಪರೋಪಕಾರಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಸದಾ ಯಾವನು ಧಾವಿಸುವನೋ, ನೊಂದವರ ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ಒರೆಸುವುದೇ ಪರಮಪುಣ್ಯವೆಂದು ಯಾವನು ಭಾವಿಸುವನೋ ಅವನೇ ಸಜ್ಜನನು.

ಯ: ಪ್ರಶಂಸತಿ ಪರಸ್ಯ ಸದ್ಗುಣಾನ್
 ಮಾನಮಾಶ್ರಯತಿ ಚಾತ್ಮವರ್ಣನೇ |
 ಶತ್ರುವಾಕ್ಯಮಪಿ ಸತ್ಯಮಾಸ್ಥಯಾ
 ಯ: ಶೃಣೋತಿ ಸಹಿತಂ ಸ ಸಜ್ಜನಃ

||15||

ಬೇರೆಯವರ ಸದ್ಗುಣಗಳನ್ನು ಹೊಗಳಿ ತನ್ನನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ
 ಮಾನವನು ಯಾವನು ವಹಿಸುವನೋ, ಹಿತದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮಾತು ಶತ್ರುವಿನ
 ನುಡಿಯಾದರೂ ಅದನ್ನು ಯಾವನು ಆಸ್ಥೆಯಿಂದ ಕೇಳುವನೋ ಅವನು ಸಜ್ಜನನು.

ಮೈತ್ರೀಂ ಪ್ರವರ್ಧಯತಿ ಯ: ಸಕಲೇ ಪ್ರಪಂಚೇ
 ದುಃಖಾರ್ಥಿತೇಷು ಕರುಣಾಂ ಕುರುತೇಽಖಿಲೇಷು |
 ಶ್ರೇಷ್ಠೇಷು ಪಂಡಿತಜನೇಷು ವಿನೀತತಾಂ ಯೋ
 ಧತ್ತೇ ಬ್ರುವೇ ತಮಿಹ ಸಜ್ಜನಮಾರ್ಯವಂದ್ಯಮ್

||16||

ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಸ್ನೇಹವನ್ನೇ ಬೆಳೆಸುವವನು, ದುಃಖಿತರಾದ ಎಲ್ಲರಿಗೆ
 ಕರುಣೆಯನ್ನು ಸುರಿಸುವವನು, ಶ್ರೇಷ್ಠ ಪಂಡಿತಜನರ ಬಗೆಗೆ
 ವಿನಯಶಾಲಿಯಾಗಿರುವವನು ಯಾವನೋ ಅವನನ್ನು ಆರ್ಯರಿಗೆ ವಂದ್ಯನಾದ
 ಸಜ್ಜನನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಭಾಷಣಂ ತೋಷಣಂ ಯಸ್ಯ ದರ್ಶನಂ ಶೋಕಕರ್ಶನಮ್ |
 ತಮಹಂ ಸಜ್ಜನಂ ಮನ್ಯೇ ಸರ್ವಲೋಕಸ್ಯ ಭೂಷಣಮ್

||17||

ಯಾವನ ನುಡಿಯು ಸಂತೋಷವನ್ನು ನೀಡುವುದೋ ಯಾವನ ಕಾಣ್ಕೆಯು
 ನೋವನ್ನು ಕಳೆಯುವುದೋ ಅವನು ಜಗತ್ತಿಗೇ ಒಡವೆಯು. ಅವನನ್ನೇ
 ಸಜ್ಜನನೆಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಗುಣಸ್ತುತೌ ಯೋ ರಮತೇ ಪರೇಷಾಂ
 ವಿನೈವ ಕೋಪಂ ಕ್ಷಮತೇ ಚ ಮಂತೂನ್ |
 ಬುದ್ಧಿಯದೀಯಾ ಕ್ರಮತೇ ನ ಪಾಪೇ
 ತಂ ಸಜ್ಜನಂ ಪ್ರಾಹುರುದಾರಚಿತ್ತಾಃ

||18||

ಪರಗುಣಗಳ ಹೊಗಳಿಕೆಯಿಂದ ಆನಂದಿಸುವವನು, ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಕೋಪವಿಲ್ಲದೆ ಕ್ಷಮಿಸುವವನು, ಪಾಪದಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಹರಿಸದಿರುವವನು ಸಜ್ಜನನೆಂದು ಉದಾರ ಬುದ್ಧಿಯವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಕಚಪಾಶಂ ಕುಚಕುಂಭೌ ಯೋಚನಮೀನೌ ಚ ಮೃತ್ತಕಾಶಿನ್ಯಾಃ
 ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಚಂಚಲಚಿತ್ತೋ ಯೋ ನ ಭವೇತ್ ಸ ಸಜ್ಜನಃ ಕಥಿತಃ ||19||

ಹೆಣ್ಣಿನ ಉದ್ದವಾದ ಕೂದಲನ್ನೂ ದಪ್ಪ ಮೊಲೆಗಳನ್ನೂ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನೂ ನೋಡಿದರೂ ಯಾವನ ಮನಸ್ಸು ಚಂಚಲವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅವನನ್ನೇ ಸಜ್ಜನನೆನ್ನಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಸರ್ವೋಽಪಿ ಯೋಕ್ಸ್ವಯಿ ವಿತ್ರವೂರ್ಣೇ
 ನಮಸ್ಕರೋತಿ ಸ್ತುತಿಮಾತನೋತಿ |
 ವಿಪತ್ಸಯಂ ದೂರತರಂ ಪ್ರಯಾತಿ
 ಯಸ್ತ್ವೃತಿಕೇ ತಾಸು ಸ ಸಜ್ಜನಃ ಸ್ಯಾತ್

||20||

ನೀನು ಹಣವಂತನಾಗಿದ್ದಾಗ ಸಮಸ್ತ ಯೋಕವೂ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾ ಹೊಗಳುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ವಿಪತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅದು ಅತಿದೂರ ಓಡಿಹೋಗುತ್ತದೆ. ಆ ವಿಪತ್ತುಗಳಲ್ಲೂ ಯಾವನು ಬಳಿ ಇರುವನೋ ಅವನೇ ಸಜ್ಜನ.

ಮನಸ್ಕುದಾರಃ ಪರದಾರದೂರೋ
 ಜನಾರ್ತೀಚೋರೋ ಮಹಿತ್ಪ್ರಚಾರಃ |
 ಆಚಾರವೀರಃ ಸುವಿಚಾರಶೂರಃ
 ಕಲಾಸು ಧೀರಃ ಸುಜನೋ ಮತೋ ಮೇ

||21||

ಉದಾರ ಮನಸ್ಸಿನವನು ಪರನಾರಿಯರಿಂದ ದೂರ ಹೋಗುವವನು, ಜನರ
 ನೋವನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವವನು, ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿ ಪೂಜಿತನಾಗಿರುವವನು, ಆಚಾರದಲ್ಲಿ
 ವೀರನೂ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಶೂರನೂ ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಧೀರನೂ ಆದವನು ಸುಜನ.

ಯೋ ಜಯತಿ ಸರ್ವಶಕ್ರಾನ್
 ಪ್ರೀತ್ಯಾ ವಿನಯೇನ ಸಂವಿಭಾಗೇನ |
 ಯೋಜಯತಿ ಚ ತಾನ್ ಮಿತ್ರೈಃ
 ಸ ಏವ ಸತ್ಪುರುಷೋ ಬುದ್ಧೈರ್ಜ್ಞೇಯಃ

||22||

ಪ್ರೀತಿಯಿಂದಲೂ ವಿನಯದಿಂದಲೂ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಎಲ್ಲರೊಡನೆ
 ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದಲೂ ಯಾವನು ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವನೋ ಮತ್ತು ಅವರನ್ನು
 ಮಿತ್ರರೊಡನೆ ಸೇರಿಸುವನೋ ಅವನೇ ಸತ್ಪುರುಷನೆಂದು ಬಲ್ಲವರು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಮದನದಹನಕೀಲಾ ಯನ್ಮನೋ ನ ಸ್ಪೃಶಂತಿ
 ಪ್ರಜನಯತಿ ನ ವಿದ್ಯಾ ವಿಸೃತಾ ಯಸ್ಯ ಗರ್ವಮ್ |
 ಧನಮಪಿ ಪರಕೀಯಂ ನೇಜಯೇದ್ ಯಸ್ಯ ಚಿತ್ತಂ
 ತಮಿಹ ಸುಜನಮಾಹುಃ ಪಂಡಿತಾ ನಿರ್ವಿಶಂಕಮ್

||23||

ಯಾವನು ಮನಸ್ಸನ್ನು ಮನ್ಮಥಾಗ್ನಿಯ ಜ್ವಾಲೆಗಳು ಮುಟ್ಟಿರುವುದಿಲ್ಲವೋ,
 ವಿಶಾಲವಾದ ವಿದ್ಯೆಯೂ ಯಾವನಲ್ಲಿ ಗರ್ವವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವುದಿಲ್ಲವೋ, ಪರರ
 ಹಣವು ಯಾವನು ಮನಸ್ಸನ್ನು ನಡುಗಿಸುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅವನನ್ನು ಪಂಡಿತರು
 ಸಜ್ಜನನೆಂದು ನಿಸ್ಸಂಶಯವಾಗಿ ಹೇಳುವರು.

ವಿಷಮವಿಪದಿ ಯಃ ಸ್ಯಾತ್ ಕೇಸರೀವಾಪ್ರಕಂಪ್ಯೋ
 ಜಲನಿಧಿರಿವ ಸೀಮಾಂ ಯೋ ನ ಲಂಘೇತ ನೀತಿಮ್ |
 ಗುರುರಿವ ಸಮದೃಷ್ಟಿಜ್ಞಾನದೋ ಯಶ್ಚ ನಿತ್ಯಂ
 ವದತಿ ತಮಿಹ ವಿದ್ವಾನ್ ಸಜ್ಜನಂ ನಿರ್ವಿಶಂಕಮ್

||24||

ದೊಡ್ಡ ವಿಪತ್ತಿನಲ್ಲೂ ಯಾವನು ಸಿಂಹದಂತೆ ಎದೆಗುಂದದೆ ನಿಲ್ಲುವನೋ, ಕಡಲು ಪರಿಧಿಯನ್ನು ದಾಟದಿರುವಂತೆ ಯಾವನು ನೀತಿಯ ನಿಯಮವನ್ನು ಮೀರುವುದಿಲ್ಲವೋ ಗುರುವಿನಂತೆ ಸಮದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಯಾವನು ಸದಾ ಜ್ಞಾನದಾನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವನೋ ಅವನು ಸಜ್ಜನನೆಂದು ವಿದ್ವಾಸನು ನಿಸ್ಸಂದೇಹವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಕಾಮಂ ಕ್ರೋಧಂ ಲೋಭಂ

ಮದಮಥ ಮೋಹಂ ಚ ಮಾತ್ಸರ್ಯಮ್ |
 ಪೂರ್ವಂ ಜಿತ್ವಾ ಯೋಽನ್ಯಾನ್ ಶತ್ರುನ್
 ಜೇಷ್ಯತಿ ಸ ಸಜ್ಜನಃ ಕಥಿತಃ

||25||

ಕಾಮ, ಕ್ರೋಧ, ಲೋಭ, ಮದ, ಮೋಹ, ಮಾತ್ಸರ್ಯಗಳನ್ನು ಮೊದಲು ಗೆದ್ದು ಆಮೇಲೆ ಬೇರೆ ಬಾಹ್ಯ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವವನು ಸಜ್ಜನನು.

ಪ್ರಾಣಾನ್ ಕಪೋತಸ್ಯ ಶಿಬೀ ರರಕ್ಷ
 ಶೈನಾಯ ದತ್ತ್ವಾ ಸ್ವಶರೀರಮಾಂಸಮ್ |
 ಸರ್ವಸ್ವದೋ ರಕ್ಷತಿ ಸಜ್ಜನೋಽಯಂ
 ಪ್ರಾಣಾಂಶ್ಚ ಮಾನಂ ಚ ಸುಖಂ ಪರೇಷಾಮ್

||26||

ಗಿಡುಗಕ್ಕೆ ತನ್ನ ದೇಹದ ಮಾಂಸವನ್ನೇ ಕೊಟ್ಟು ಶಿಬಿ ಮಹಾರಾಜನು ಪಾರಿವಾಳದ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದನು. ಸಜ್ಜನನಾದರೋ ತನ್ನ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನು ನೀಡಿ ಬೇರೆಯವರ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಮಾನವನೂ ಸೌಖ್ಯವನ್ನೂ ಕಾಪಾಡುತ್ತಾನೆ.

ದಿನೇ ದಿನೇ ಸಜ್ಜನ ಸಂಗಲಾಭೋ
 ನಿಮಜ್ಜನಂ ವಾರಿಣಿ ದೇವನದ್ಯಾಃ |
 ಶ್ರೀಚಂದ್ರಮಾಲಿಸ್ತವಸರ್ಜನಂ ಚ
 ತ್ರಯಂ ನ ಲಭ್ಯಂ ಸುಕೃತಂ ವಿನೈತತ್

||27||

ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಸಜ್ಜನರ ಸಂಗ, ದೇವನದಿಯಿನಿಸಿದ ಗಂಗೆಯ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ, ಶಿವನ ಸ್ತೋತ್ರಗಳ ರಚನೆ. ಈ ಮೂರು ಪೂರ್ವಪುಣ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ದೊರಕವು.

ದುರ್ಜನಸ್ಯ ಚೇಷ್ಟಿತಾನಿ ವೀಕ್ಷ್ಯ ನೈವ ಸಜ್ಜನಃ
 ಕುಷ್ಯತಿ, ಸ್ವಭಾವಜೋ ಗುಣೋ ನ ನಿಂದ್ಯತೇ ಬುದ್ಧಿಃ |
 ಕಾಕ ಕಂಠ ಕರ್ಕಶತ್ವಮುಷ್ಟಕಾಯವಕ್ರತಾಂ
 ವೀಕ್ಷ್ಯ ಭೂರಿ ಬುದ್ಧಿಮಾನುಪೇಕ್ಷತೇ ನ ಗರ್ಹತೇ

||28||

ದುಷ್ಠನ ಚೇಷ್ಟೆಗಳನ್ನು ಕಂಡರೂ ಸಜ್ಜನನು ಸಿಟ್ಟು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಸ್ವಭಾವಿಕಗುಣದೋಷಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲವರು ತೆಗಳುವುದಿಲ್ಲ. ಕಾಗೆಯ ಕಂಠದ ಕಠೋರತ್ವವನ್ನು ಮತ್ತು ಒಂಟಿಯ ಶರೀರದ ವಕ್ರತ್ವವನ್ನು ನೋಡಿದ ಬುದ್ಧಿಶಾಲಿಯು ಉದಾಸೀನನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ, ಅದನ್ನು ನಿಂದಿಸಲು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ.

ನ ಸಜ್ಜನಸ್ಯಾಸ್ತಿ ಕದಾಪಿ ಚಿಂತಾ
 ಸುಖೇ ಚ ದುಃಖೇಽಪ್ಯಥವಾ ಸ್ವಕೀಯೇ |
 ಪರಸ್ಯ ದುಃಖಾನ್ಯಪನೇತುಮೇವ
 ವ್ಯಗ್ರಂ ಮನಸ್ತಸ್ಯ ಮನೋ ನಿತಾಂತಮ್

||29||

ಸಜ್ಜನನಿಗೆ ತನ್ನ ಸುಖದ ಅಥವಾ ದುಃಖದ ಚಿಂತೆ ಎಂದೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಯಾವಾಗಲೂ ಪರರ ದುಃಖಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವುದರಲ್ಲೇ ತೊಡಗಿರುತ್ತದೆ.